

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-042-1-16>

ЕКСКУРСІЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОЗНАЙОМЧОЇ ПРАКТИКИ СТУДЕНТІВ-ЖУРНАЛІСТІВ

Куликова О. М.

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
старший викладач кафедри журналістики
Харківська державна академія культури
м. Харків, Україна*

Оновлення змісту освіти, вимагає нових підходів до організації навчального процесу, вивчення та впровадження сучасних освітніх технологій, активних методів навчання. В цих умовах однією із важливих форм організації навчального процесу у вищій школі є екскурсія.

Екскурсія – це колективне відвідування визначних місць з освітньою або іншою метою [4]. Як форма організації навчального процесу вона активно використовується у середніх школах. Водночас питання впровадження екскурсій в навчальний процес у вищих навчальних закладах недостатньо досліджене.

Незважаючи на те, що екскурсії немає в переліку основних форм організації та методів навчання в Законі України «Про вищу освіту» [1], Г. Мешко розглядає її на одному рівні з лекціями, семінарськими, практичними та іншими формами організації навчання у вищій школі. [2]. Зауважимо, що екскурсію відносять до переліку інших видів навчальних занять, які дозволено встановлювати вищим навчальним закладам [1].

Вивченню ролі екскурсій у підготовці майбутніх журналістів приділяє увагу дослідниця О. Цапок. Зокрема, вона активно використовує навчально-виробничі екскурсії в процесі організації навчання студентів в межах дисципліни «Журналістський фах» [5]. На результативності екскурсій як факультативної форми вивчення журналістських дисциплін у вищій школі наголошують М. Нетреба та Г. Нищик [3].

У рамках підготовки майбутніх журналістів в Харківській державній академії культури екскурсії застосовуються як в процесі вивчення фахових дисциплін, так і під час організації ознайомчої

практики студентів. Це ефективний засіб поєднання результатів теоретичного навчання з практичною діяльністю.

Ознайомча практика орієнтована на отримання первинних професійних умінь і навичок. Мета практики – знайомство з діяльністю журналістських установ та соціокультурних інститутів м. Харкова й закріплення теоретичного матеріалу з дисциплін фахового спрямування.

Під час ознайомчої практики для студентів організуємо екскурсії до телеканалів, радіостанцій, редакцій, театрів, музеїв, бібліотек, книгарень, виставкових центрів тощо. Екскурсії передбачають знайомство з історією закладу, його структурою, процесом виробництва продуктів і послуг. У результаті цієї практики кожен студент має відвідати різні види ЗМІ, щоб відчутти атмосферу та специфіку можливого місця роботи. Отже, студенти наочно отримують уявлення про специфіку роботи різних медіа та соціокультурних установ.

Керівник практики заздалегідь планує екскурсії, з урахуванням терміну та часу проведення практики. Організація екскурсій включає вирішення наступних завдань:

- визначення цілей і задач заходу (відповідно до робочої програми ознайомчої практики);
- вибір об'єкта проведення екскурсії;
- обговорення керівником практики плану екскурсії з відповідальним за неї від установи, де вона буде проходити;
- вирішення управлінських питань щодо організації та перебігу екскурсії;
- робота зі студентами щодо усвідомлення цілей, процесу та результатів екскурсії.

Для студентів-журналістів екскурсії можна класифікувати за такими критеріями:

- а навчально-виховними цілями – оглядові, тематичні;
- за часом – короткотермінові (30–45 хвилин) та тривалі (60–120 хвилин і більше).

Напередодні екскурсії зі студентами обговорюються питання техніки безпеки, мета екскурсії. Студенти самостійно знаходять загальну інформацію про об'єкт екскурсії. У процесі екскурсії студенти мають закріпити відомі знання, а також доповнити отриману раніше інформацію. Під час екскурсій активно використовуються такі методи, як спостереження, розповідь, бесіда, демонстрація та інші.

Екскурсії до регіональної телекомпанії «7 канал» та телерадіокомпанії «Simop» дають можливість ознайомити студентів з основами

тележурналістики, розкрити специфіку діяльності журналістів на телебаченні, охарактеризувати структуру цих медіа, простежити етапи роботи над створенням програм тощо. Студенти дізнаються, як працює колектив каналу, бачать умови праці. Під час екскурсії вони можуть поспілкуватися із працівниками каналу, отримати важливі фахові відомості та поради щодо обраної професії.

Незмінною популярністю у студентів користується екскурсія «За лаштунками театру» до Харківського національного академічного театру опери та балету імені Миколи Лисенка. Протягом екскурсії студенти знайомляться з процесом створення театральних декорацій та костюмів, спостерігають глядацьку залу очима артистів тощо. Екскурсія театральним задзеркаллям Харківського державного академічного драматичного театру ім. Тараса Шевченка у інформативному та захоплюючому форматі, також суттєво розширює світогляд відвідувачів.

Екскурсія до певної установи може бути об'єднана з відвідуванням заходу, який пропонує ця установа. Зазвичай, після екскурсії до книгарень «Є» та «Vivat», студенти стають постійними відвідувачами цих інформаційно-культурних просторів, де проводяться зустрічі з відомими фахівцями у сфері культури та медіа.

Плануючи екскурсію до музею зі студентами обов'язково узгоджуємо її тему. Наприклад, за бажанням студентів екскурсія до літературного музею може включати й участь у настільній грі «Будинок Слово».

Відвідавши провідні медіа та соціокультурні установи міста, в межах самостійної роботи, студенти мають нагоду також взяти участь у різноманітних заходах, які пропонують ці установи. Це зустрічі та майстер-класи з журналістами, письменниками та іншими провідними фахівцями медіа сфери, які регулярно відбуваються на базі Харківського прес-клубу, книгарень, бібліотек тощо. Також студенти активно відвідують різні театральні платформи міста Харкова.

У якості звітності студент подає щоденник із записами про відвідування установ, відгук про кожний об'єкт. Готує інформаційний матеріал про установи, які найбільш зацікавили під час ознайомчої практики. Захист практики відбувається у супроводі презентації-звіту. Крім того своїми враженнями від екскурсій студенти активно діляться на своїх сторінках у соціальних мережах. Аналіз звітних матеріалів ознайомчої практики студентів допомагає певною мірою оцінити рівень практичної готовності студента до професійної діяльності.

За результатами проходження практики у студентів формуються навички включеного слухання та сприйняття нової інформації, аналізу

різних типів продукції та послуг, написання письмових робіт, здатність до самоорганізації та самоосвіти тощо. Таким чином, студенти можуть уточнити, систематизувати, узагальнити, зіставити інформацію одержану упродовж навчання й отримані у процесі екскурсії враження та спостереження.

Проведення екскурсії підвищує інтерес студентів до навчального матеріалу, сприяє закріпленню теоретичних знань та їх переводу в площину практичних. У ході екскурсії формуються уміння спостерігати, аналізувати, ставити питання, словесно оформляти результати відвідування. Екскурсії домагають студентами визначитися з майбутнім місцем виробничої, переддипломної практики, а можливо й з місцем працевлаштування. Отже, екскурсія як спосіб організації ознайомчої практики студентів-журналістів є результативною формою навчальної роботи вищого навчального закладу.

Література:

1. Закон України «Про вищу освіту» № 1556-VII від 1 липня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2984-14#Text>
2. Мешко Г. М. Вступ до педагогічної професії: навч. посіб. Київ, Академвидав, 2010. 200 с.
3. Нетреба М., Нищик Г. Викладання журналістських дисциплін у вищій школі: специфіка та форми навчання *Вісник Львівського університету. Сер. Журналістика* : зб. наук. пр. 2017. Вип. 42. С. 33–38.
4. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. Київ, 1985. 967 с.
5. Цапок О. М. Екскурсія як форма організації навчання студентів-журналістів *Вісник Черкаського університету*. Черкаси, 2010. Вип. 191. С. 127–133.